

KAKSOSTEN SUVUN JUURET JA SUKUHAAROJEN YHTEYDET

FM ARI KOLEHMAINEN

SUKU- JA HISTORIAPALVELU MENNEEN JÄLJET

KOLEHMAINEN.ARI@GMAIL.COM

[HTTPS://MENNEENJÄLJET.FI/](https://menneenjäljet.fi/)

SAVONLINNASSA 30.10.2021

TUTKIJAN ESITTELY JA SUKUTUTKIMUSTAUSTA

- FM (Suomen historia).
- Sukututkimusta vuodesta 1999. Alkoi harrastuspohjalta ja päädyin sitä kautta opiskelemaan Suomen historiaa.
- Erityisosaaminen 1500-1600-lukujen tutkimus ja geneettinen sukututkimus.
- Tutkinut erityisesti Savon, Pohjois-Karjalan, Kainuun, Keski-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan alueita.
- Ammattisukututkijana: Suku- ja historiapalvelu Menneen jäljet.

DNA-AVUSTEINEN SUKUTUTKIMUS

- Geneettinen sukututkimus eli DNA-avusteinen sukututkimus on asiakirjalähtöisen sukututkimuksen apukeino, joka ei koskaan korvaa perinteistä sukututkimusta.
- Lähdekriittinen ja tarkka asiakirjatutkimus on oltava tutkimuksen pohjalla.
- On muistettava ettei DNA-testi ole oikotie onneen -> sukututkimus on tehtävä huolella.
- Paras lopputulos saadaan yhdistämällä perinteinen sukututkimus ja DNA-testit.
- DNA varmistaa sukujuontoja ja oikaisee virheitä sekä kumoaa vääriä teorioita.
- DNA ei valehtele -> kertoo aina totuuden. Ihminen voi erehtyä asiakirjojen tulkinnoissa ja asiakirjat eivät aina edes kerro totuutta.

MIKSI GENEETTINEN SUKUTUTKIMUS?

- Ihmisen ns. rakennuskoodissa on palaset hänen vanhemmistaan, isovanhemmistaan jne. Kaikkien ihmisten tämä ”rakennuskoodi” on erilainen (jopa identtisiltä kaksosilta pystytään löytämään pieniä eroja, mutta ei perustesteillä). DNA-testien analysointi perustuu mutaatioiden vertailuun.
- Isälinjaisilla testeillä varmistetaan sukujuonnot ja paikataan asiakirjojen aukkoja.
- Voidaan hahmottaa sukunimen polveutumista, sen syntyä ja todistaa myös nimenvaihdoksia suvun sisällä.
- On varauduttava myös mahdollisiin yllätyksiin.
- Äitilinjan avulla voi hahmottaa asutushistoriallisia linjoja, mutta samaan tarkkuuteen kuin isälinjojen osalta ei sukututkimuksellisesti päästä.
- Serkkutestin avulla on mielenkiintoista seurata erityisesti lähemmän suvun osalta periytymistä, mutta saa samalla selvitetäväksi myös paljon etäserkkuja. Genetiikka on sattumankauppaa!
- Jos isä, isoisä jne. on kadoksissa, se voi selvitä DNA:n avulla.

ISÄLINJAN TESTIT

- Y-kromosomi periytyy aina isältä pojalle.
- Vaikka se sisältääkin vain vähän perintöainesta, on erinomainen sukututkimuksen työkalu.
- Erityisesti Itä-Suomessa, jossa sukunimi periytyi usein isältä pojalle, päästään isälinjan testeillä sukujen alkujuurille. Testit kertovat ovatko saman sukunimen sukuhaarat samaa isälinjaa.
- Riippuu paljon isälinjasta miten paljon tuloksesta saa irti. Harvinainen haploryhmä ei tuo lähes lainkaan osumia ja tulos ei välttämättä edistä sukututkimusta.
- Testejä kahdenlaisia: STR(markkeri)-testit ja SNP-testit. Vain pysyvät SNP-mutaatiot (BigY 700-testi) määrittävät tarkasti isälinjan haploryhmän kartalla.

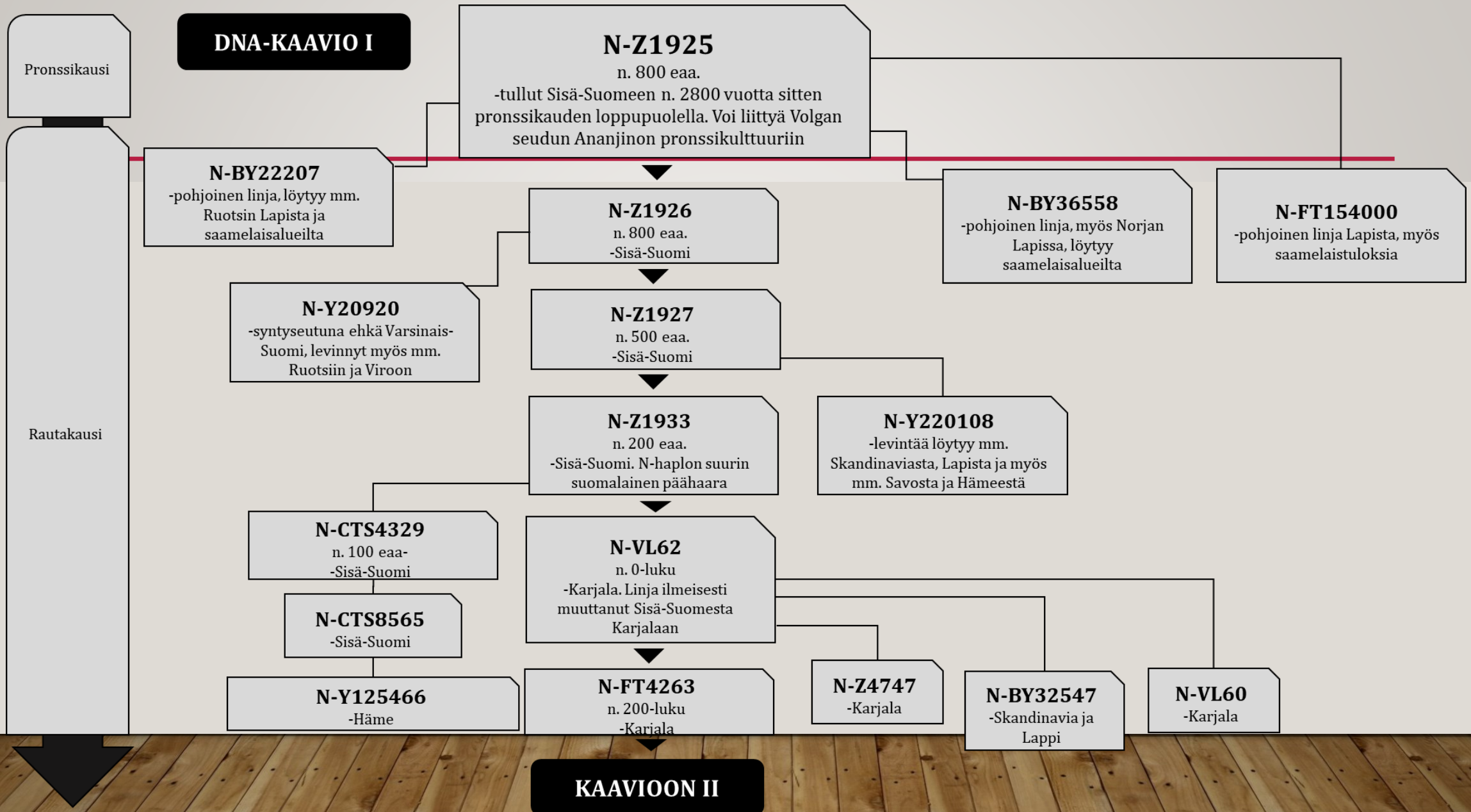
SUOMALAISTEN ISÄLINJAT

- Suomalaisista reilut 60 % ja itäsuomalaisista noin 80 % (Savossa jopa yli 90 %) on idästä tullutta N-haploryhmää. Siinä useita eri alaryhmiä ja isälinjat tulleet Suomeen monessa aallossa.
- Suurin suomalainen N-haplon pääryhmä on savo-karjalainen N-ZI933 joka polveutuu reilut 2000 vuotta sitten eläneestä kantaisästä. Kaksoset kuuluvat tämän alahaaroihin.
- Toiseksi yleisin suomalaisten isälinja, jota on n. 25 % tai enemmän koko väestön isälinjoista, on skandinaavinen haploryhmä II. Sitä on tullut Suomeen lännestä monessa aallossa.
- R-haploryhmän kaksi alaryhmää ovat Euroopassa yleisimmät. Siihen kuuluvat itään keskittynyt R Ia ja länteen keskittynyt R Ib. R-ryhmiä on Suomessa alle 10 %. Muut haploryhmät harvinaisia, joskin niitäkin esiintyy.

KAKSOSTEN DNA-TULOKSISTA

- Kaksosten sukuhaaroista on testattu toistaiseksi vain suvun kantapaikkaan Kerimäelle jääneet Kaksoset (tarkin testi BigY 700) ja Jaakkiman Kaksoset (myös BigY 700).
- Testatut sukuhaarat ovat todistettavasti samaa alkuperää. Asiakirjojen perusteella sukuhaarojen yhteinen kantaisä on Pekka Paavonpoika Kaksonen (s. noin 1588 Kerimäen Kaksolassa). Jaakkiman sukuhaara polveutuisi hänen pojastaan Antista (s. noin 1622) ja Kulennoisen (Kalavalan) haara nuoremmosta pojasta Heikistä (s. noin 1635).
- Olisi toivottavaa, että Kesälahden, Kiteen, Kurkijoen ja Sortavalan Kaksosista saataisiin myös isälinjaiset DNA-testit. Tämä tarkentaisi ja varmistaisi asiakirjatutkimuksen perusteella tehtyjä päätelmiä.

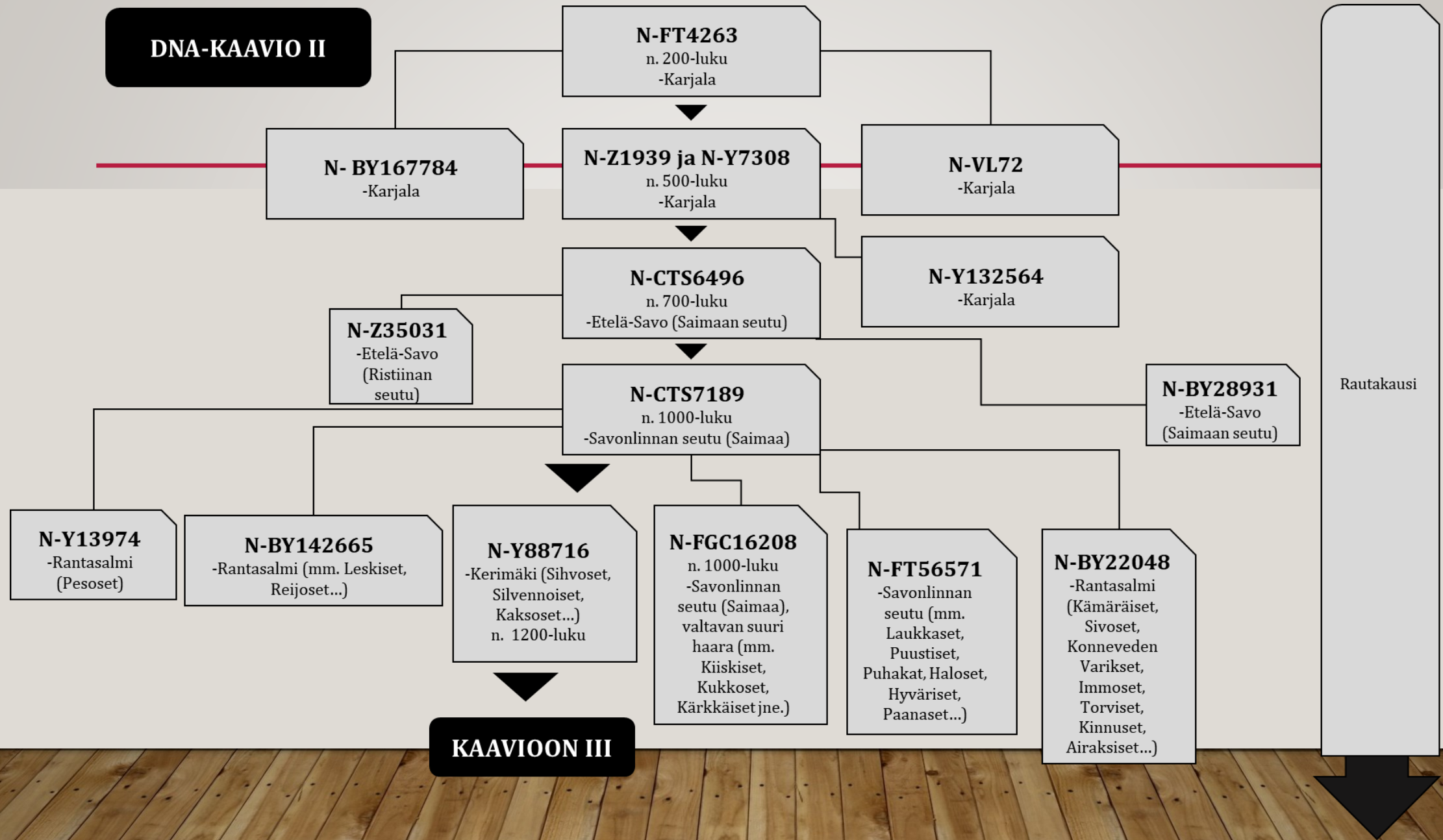
KAKSOSTEN ISÄLINJAN ASUTUSHISTORIAA

KAKSOSTEN ISÄLINJA

- Kaksoset kuuluvat itäisen N-haploryhmän vanhaan savolaishaaraan.
- Isälinja on tullut pronssikaudella, n. 800 eaa, Volgan tienoilta Sisä-Suomeen ja siirtynyt Karjalaan n. ajanlaskun alussa.
- Etelä-Karjalan/Kannaksen tienoilta isälinja on muuttanut Saimaan rannoille, ehkä Savonlinnan seutuille noin 600-700-luvun tietämillä.
- Silvennoisen/Silventoisin sukunimi on syntynyt ehkä 1300-luvun aikana, josta Kaksosen suku on eronnut nimenvaihdoksen kautta omaksi suvukseksi 1500-luvun jälkipuoliskolla.
- Myös Kerimäen Sihvoset ovat Y-DNA:n perusteella entisiä Silventoisia/Silvennoisia.

KAKSOSET HAPLORYHMÄN KARTALLA

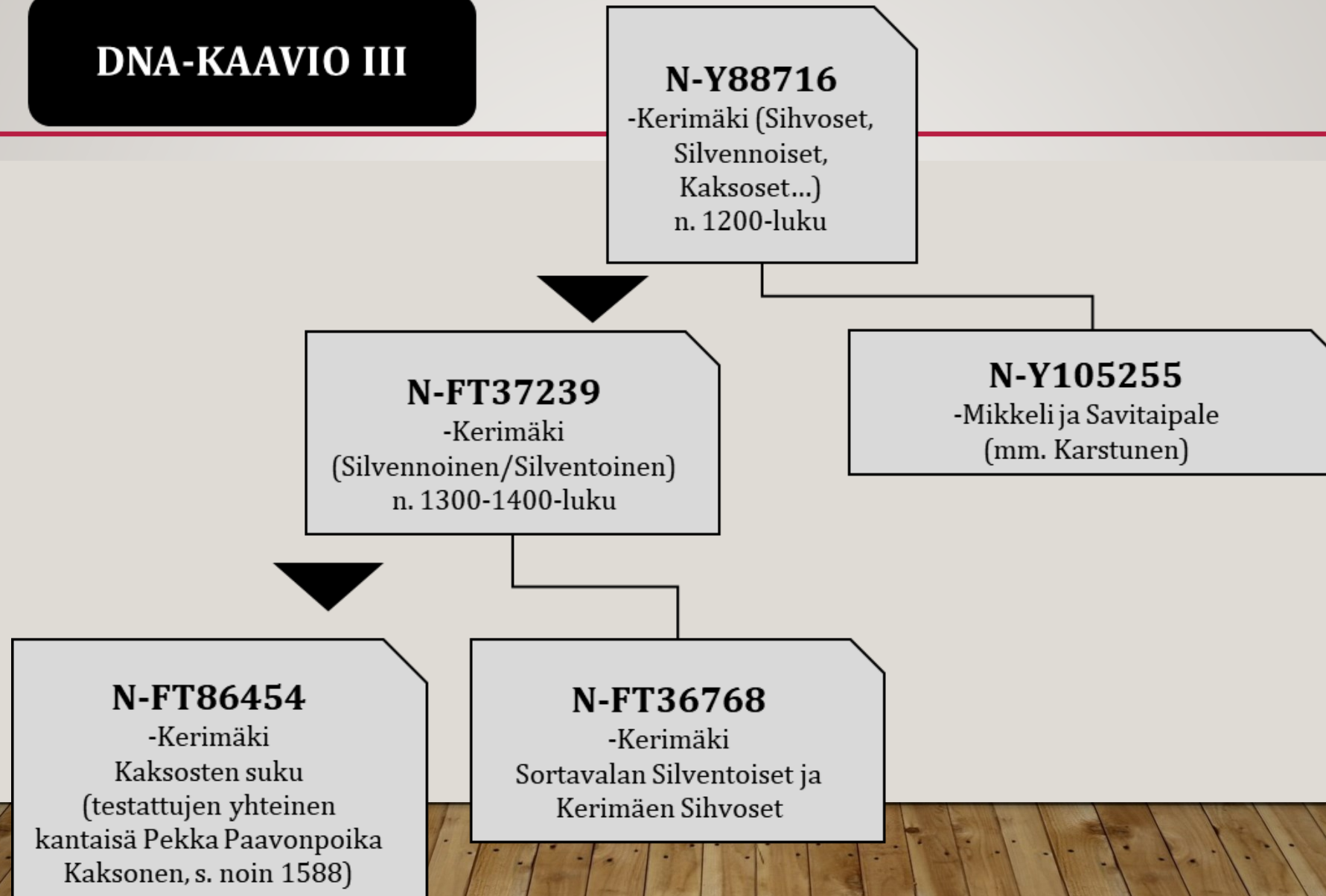

KAKSOSTEN SUVUN SYNTY

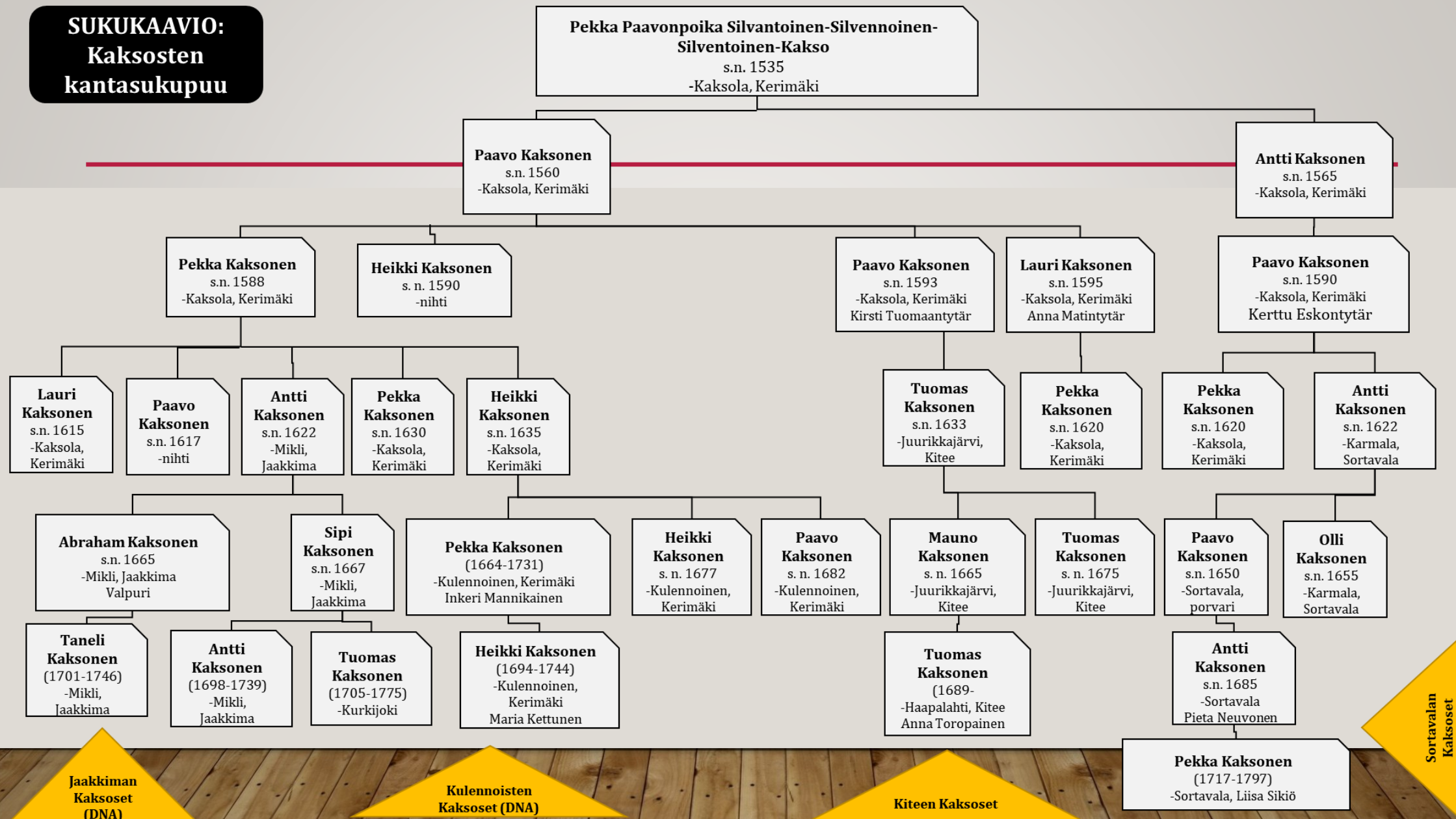
- Kaksonen on jo aiemmissa Jussi Kaksosen tutkimuksissa osoitettu todennäköisesti polveutuvan nimenvaihdoksen kautta Silvantoisen (Silventoisen/Silvennoisen) suvusta.
- Kyseessä on tyypillinen nimenvaihdostapaus, jossa uusi lisä/korkonimi ei vakiintunut suoraan asiakirjoihin, vaan vanhan sukunimen korvautuminen uudella kesti usean vuosikymmenen ajan.
- Pekka Paavonpoika Silventoisella lisänimi Kakso (Kaxo) esiintyi ensimmäisen kerran vuonna 1561, mutta vakiintui käyttöön pysyvästi vasta 1580-luvun lopulla, ilmeisesti vuodesta 1589 lähtien.
- Nimenvaihdokset olivat Savossa 1500-1600-luvulla paljon luultua yleisempiä. Taustalla oli monesti myös kirjurin tarve erottaa samannimisiä henkilöitä toisistaan.
- On huomioitava, että asiakirjoihin ilmestynvä nimi on yleensä ollut pidempään käytössä, joten asiakirjat eivät ole tässä tapauksessa ajan tasalla.

SILVENTOISESTA KAKSOSEKSI

DNA-KAAVIO III

SUKUKAAVIO: Kaksosten kantasukupuu

KAKSOSET KÄKISALMEN LÄÄNIIN

- Ruptuurisodan jälkeen (1656) Kerimäen Kaksola alkoi tyhjentyä Kaksosista, sillä vain yksi sukuhaara jäi Kerimäelle. Kaksoset kärsivät ruptuurisodan tuhoista kotiseudullaan, mutta kärsinyt oli myös Käkisalmen lääni.
- Ortodoksien poismuutto Venäjän Karjalaan kiihtyi ja sodan jäljiltä oli paljon autiotiloja savolaisille muuttajille. Kaksosia, kuten muitakin Kerimäen sukuja, myös Silvennoisia/Silventoisia, muutti runsain mitoin Käkisalmen lääniin, pääosin juuri Laatokan Karjalaan (Sortavala ja Jaakkima), mutta Kaksosia päätyi myös Pohjois-Karjalan eteläosiin, Kiteelle ja Kesälahdelle. Maantieteellisesti nämä ovat kuitenkin jo lähellä Laatokan Karjalaa.
- Monet Kaksoset päätyivät kauppiaiksi, porvareiksi, Käkisalmeen ja Sortavalaan.

KITEEN KAKSOSET

- Kaksoiset ilmestyvät Kiteelle ruptuurisodan (1656) jälkeen. Veroluettelot puuttuvat vuosien 1651-1680 väliltä, koska koko Pohjois-Karjala oli läänitetty vapaaherrakunniksi, eikä väestöstä pidetty veroluetteloita.
- Veroluettelot jatkuvat vasta vuoden 1681 jälkeen, jolloin Kiteen Juurikkajärvellä tavataan Tuomas Kaksonen. Hän on mitä ilmeisimmin sama mies (Tuomas Paavonpoika Kaksonen), joka jätti Kerimäen Kaksolan 1650-1660-luvun taitteessa. 1670-luvun puolivälissä Kerimäen Kaksolassa oli vielä Pekka ja Heikki Kaksosen veljenpoika Tuomas, mutta tämä vaikuttaa liian nuorelta olemaan Kiteen Tuomas Kaksonen, jolla on jo 1660-luvulla syntynyt poika. Kaksolan nuorempi Tuomas voisi olla Käkisalmissa porvarina toiminut Tuomas Kaksonen.

KESÄLAHDEN KAKSOSET

- Tämän tutkimuksen puitteissa en vielä löytänyt hyvää teoriaa Kesälahden Totkunniemen Antti Kaksosen (s. 1694) sukujuurille. Hän voi olla lähtöisin niin suoraan Kerimäeltä, mutta myös Kiteeltä, Sortavalasta tai Jaakkimasta.
- Maakirjojen perusteella Antti Kaksonen tuli Kesälahden Totkunniemen talon n:o 16 isännäksi vuonna 1735. Tuota vanhimpia kirkonkirjoja ei Kesälahdella ole, eikä sopivaa Antti Kaksosta ja vaimoa Maria Kupiaista löydy mistään muualtakaan aiemmin.
- Ehkä tarkempi tutkimus voisi selvittää hänen juurensa tai viimeistään DNA-testi Kesälahden Kaksosista varmistaisi sukuhaaran tarkemman alkuperän. On erittäin todennäköistä, että tämäkin haara linkittyy 1600-luvun aikana Kerimäen Kaksolaan.

SORTAVALAN KAKSOSET

- Kaksosten ensimmäinen asuinpaikka Sortavalassa oli Karmalan kylä, jonne Antti Kaksonen tuli viimeistään ruptuurisodan jälkeen, mutta mahdollisesti jo aiemminkin, koska hänen isänsä Paavo Antinpoika Kaksonen katoaa Kerimäen henkikirjoista jo vuoden 1645 jälkeen.
- Asiakirjojen puuttumisen vuoksi tarkkaa tulovuotta ei voi määrittää, mutta hän lienee Antti Paavonpoika Kaksonen (s. noin 1622), joka mainitaan ensimmäistä kertaa vuoden 1640 jousiluettelossa Kerimäen Kaksolassa.
- Karmalan Antti Kaksosen pojista Olli jatkoi isäntänä Karmalassa ja Paavo Antinpojasta tuli porvari Sortavalan. Toisen näistä poika lienee Antti Kaksonen (vaimo Pieta Neuvonen), jonka poika ilmeisimmin oli Sortavalan Kaksosten kantaisä Pekka Kaksonen (1717-1797).

JAAKKIMAN JA KURKIJOEN KAKSOSET

- Jaakkiman Miglissä asui myös lautamies Antti Kaksonen, kuten Sortavalan Karmalassa. Tämän Antin patronyymi oli Pekanpoika. Hän lienee muuttanut Jaakkimaan jo ennen ruptuurisotaa, sillä hänet tavataan Kerimäen Kaksolassa viimeisen kerran vuoden 1640 jousiluettelossa.
- Antti Kaksosen poikia olivat ilmeisimmin Abraham ja Sipi, joiden poikia löytyy jo Jaakkiman kirkonkirjoista 1700-luvulla. Isälinjainen DNA-tulos on otettu Abrahamin haarasta. Sipi Kaksosen (s. noin 1667) poika lienee Kurkijoelle muuttanut Tuomas Kaksonen (s. noin 1706), sillä etunimi Sipi toistuu Kurkijoen sukuhaarassa. DNA-testi varmistaisi tätä teoriaa.

KAKSOSTEN JATKOTUTKIMUSMAHDOLLISUUKSIA

- Tämä oli vasta alkututkimus Kaksosten suvun vaiheista, johon käytin n. 30 tuntia aikaa.
- Tutkimusta on mahdollisuus jatkaa ja siten syventää ja täydentää tutkimalla enemmän ajankäytöllä lisää asiakirjoja.
- Myös DNA-testausta kannattaa jatkaa. Isälinjaiset DNA-testit (vähintään Y-DNA I I I tai mieluiten BigY 700) tarvittaisiin Kesälahden, Kiteen, Kurkijoen ja Sortavalan Kaksosista.
- Toivottavasti tämä tutkimus antaisi eväät sukuseuran sukututkimuksen jatkosuunnitelmille.

TUTKIJAN YHTEYSTIEDOT

- Sähköposti: kolehmainen.ari@gmail.com
- Puhelin: 040 830 6457.
- Suku- ja historiapalvelu Menneen jäljet.
- <https://menneenjaljet.fi/>